

ŠTIRI DRŽAVE NAPOVEDALE BOJ JEK-LAR. BARONU GARYJU.

Njih zastopniki bodo potaknili preprečiti zvezno kupčijsko komisijo, da je "Pittsburski plus" kršitev Claytonove ali zvezne kupčijske postave.

\$15,000,000 BO PRIKRANJENIH LJUDSTVU, ČE BO BOJ UPEŠEN.

Chicago, Ill. — Državna legistura, ki predstavlja več kakor 28 milijonov prebivalcev Združenih držav, ali četrtino cellega prebivalstva, so se združile v protest proti izjavljanju in postopanju "Pittsburskega plusa" v jeklarski industriji. Vse te postavodaje so sprejele resolucije, ki odločno obsojajo tiste krivične postopanje in prakticiranje jeklarskega magnata Garyja.

Zastopniki, ki so jih pooblastilo postavodaje štirih držav, in sicer Illinois, Iowa, Wisconsin in Minnesota a skupnim volilstvom 13,908,493 oseb, so se sešli v petek v klubu unijake lige, da se dogovore glede svojega postopanja v tem napadu. To bo, kakor pravijo, prihranilo tem štirim državam več kakor \$15,000,000 na leto v bajno pretirani voznini.

Vaska izmed teh štirih držav je privolila po \$10,000 razen države Illinois, ki je dovolila \$25,000 za bojne stroške. K tej vsoti v znesku po \$55,000 bodo zasebni posamezniki prispevali še \$45,000. Tako bo razno \$100,000 za tožbo, ki bo kakor je neki rekla Garyjeva korporacija, največja, kar jih je še bilo kdaj v tej deželi.

V petek bi bil sprejet agresivni načrt tega postopanja, če bi tega ne ovirala počasnost governerja Smalla, da si je tej državi naprtil "Pittsburski plus" \$450,000 davka v gradnji dobrih cest za \$60,000,000. Generalna Illinoiska skupščina je sprejela še pred 19. junijem predloge, s katero pooblašča imenovanje komisije zoper "Pittsburski plus".

Governor je nastavljal tisto komisijo, ki sredi zadnjega tedna, in sicer komisijo šestih ali sedmih članov. Posledica tega je bilo, da ni imela Illinoiska skupščina časa za določitev, kako postopati v početnih korakih. Za začasnega načelnika so izvolili senatorja Johna Denvirja.

Ostale tri države so bile pripravljene v bistvu za skupno akcijo. Ti zastopniki so bili naslednji: Za Minnesoto državni pravnik Clifford L. Hilton; za državo Iowa državni pravnik Ben J. Gibson; za Wisconsin državni pravnik Herman Ekern.

Njihov glavni cilj je, preprečiti zvezno kupčijsko komisijo, da krši "Pittsburski plus" Claytonovo postavo. Prva prepoveduje novo postavo ali pa zvezno trgovnomanipulacijo cen, druga pa nečedne metode v trgovini.

Minnesotski državni pravnik Hilton je izrazil upanje, da bo odločila kupčijska komisija proti "Pittsburskemu plusu". On je bil v boju z njim več kakor tri leta.

KDAJ BO KONEC TEH RAZMER?

Pred tremi tedni je Harding pardoniral sedemindvajset političnih jetnikov, ki so člani I. W. W., pred tremi dnevi je pa bilo v Los Angeles sedemindvajset, torej ravno toliko članov I. W. W. obsojenih v zapor od enega do deset let na temelju famoznega zakona zoper "kriminalni sindikalizem". To pomeni, da številno političnih jetnikov v Združenih državah ne bo nikoli manjše.

VRHNE

Chicago in okolice. — V torek jasno in zmerna temperatura. Vetrovi s severa in severovzhoda. Temperatura zadnjih 24 ur: najvišja 81, najnižja 68. Sonce izide ob 5:28, zaide ob 8:24.

DELAVCI V MEMORI DOBE MEJDO V PŠENICI.

Berlin, 14. jul. — Ker je marka že izgubila malono vso vrednost, so nekateri delavake unije naredile načrt za izplačevanje merke v pšenici in rži. Gotova merca žita naj bi bila redna merca na uro. Nekateri državni uradniki bodo imeli poleg plače v markah pol funta rži na uro, navadni delavci pa dobe dva funta pšenice.

FRANCIJA MOGOČE STOPI S KONJA.

Poincare trdovratno odklanja Baldwinov načrt, toda kompromis s Anglijo je mogoč.

Pariz, 14. jul. — Poincarejev kabinet je večer razpravljal o deklaraciji angleškega ministrskega predsednika Baldwinja glede reparacij in Poruhra, nakar je sklenil, da Francija ne podpiše odgovora na zadnje odškodninsko ponudbo Nemčije, katerega predloži Anglija zavezniškom. Toda v ministstvu ni soglasja; nekateri ministri so nasprotnega mnenja in zahtevajo, da Francija podpiše odgovor, če Anglija popusti v nekaterih rečeh. Poincare je nato pristal, da Francija lahko sprejme kompromis, če Anglija uvrsti v odgovor zahtevo, da Nemčija prizna zakonitost poruhra okupacije na podlagi versajlske pogodbe.

Tako poročajo iz poluradnih virov. V vladnih krogih prevladuje pesimizem. Ni verjetno, da bi Baldwin sprejel te vrste kompromis, kajti Anglija sama ne more priznati, da ima Francija prav, zato ne bo hotela zahtevati od Nemčije, da naj prizna, da je Anglija ne more priznati. Francoski diplomat je slutijo, da Anglija išče izhoda iz entente in neodvisnega sporazuma s Nemčijo in morda potegne seboj tudi Italijo.

Francoski jez, ker je Baldwin v svoji deklaraciji popolnoma ignoriral pasivno resistenco Nemčije. Pariški buržoazni listi silovito napadajo Anglijo. "Temps" doži Baldwin, da bi rad ponovil stare britanske igre za "nadvlado Evrope ter izmak na dan vse stare grehe Anglije. List vprašuje, dali je Anglija obžalovala avstrijsko okupacijo Bosne in Hercegovine leta 1878, kakor zdaj obžaluje okupacijo Poruhra, ki je po izjavi Baldwinja redka in obžalovana vredna prikazen v mirnem času". Dali list vprašuje, če je Anglija obžalovala lastno okupacijo Egipta in Perzije.

Berlin, 14. jul. — Nemški uradni krogi so videti zadovoljni s deklaracijo angleškega ministrskega predsednika Baldwinja. Oficijskega komentarija pa še ni mogoče dobiti, ker nemška vlada hoče počakati note, katero je Anglija obljubila poslati v kratkem.

Francoske čete so večer obiskale Barmen, vilmile v mestno hišo in urad policijskega načelnika, katerega so vzle seboj in še tri druge Nemce ter odšli. Francoski so pobrali tudi mnoge važne listine iz mestne hiše.

BOJ MED POLICAJI IN BAN-DITI.

Chicago, Ill. — Dva policaja sta bila lahko ranjena in en ropar v boju med štirimi policaji in štirimi roparji v medlini poti za hotelom Surf. Trije roparji so bili prijeti. Eden izmed njih je dejal, da je sin državnega polanca Thomasa Currana.

Kitajski parlament v Sangaju.

Sangaj, 14. jul. — Sem je prišlo 220 poslancev kitajskega parlamenta, ki so izjavili, da se ne vrnejo več v Peking in da bodo odšli zborovali v Sangaju. Poslanci so se naselili v francoski konsulat. Voditelji pravijo, da pride še 120 poslancev v Sangaj. S tem korakom namerava poslanci preprečiti volitve predsednika v Pekingskem parlamentu. Govornice o intervenciji zunanjih sil se nadaljuje.

DOLGOTRAJNA POLITIČNA KOMEDIJA V CHICAGU KONČANA.

Sodna obravnava, naperjena proti Fredu Lundinu in 15 tovarišem, je trajala 12 tednov, a poroka je porabila štiri ure in 36 minut za svoj sklep.

OKRAJNI ODBOR JE HIL PRIVOLIL \$165,000 ZA SODNO PREGANJANJE.

Chicago, Ill. — Država je bila pred dobrimi dvanajsetimi tedni uvedla sodno preganjanje proti političnemu voditelju Fredu Lundinu in 15 tovarišem, ker so bili obtoženi, da so ohranili bolški odbor čikaški za \$1,000,000.

Tri tedne je sodnik porabil za sestavo porote, sestoječe iz dvanajstih moči. In potem se je pričelo zaslišavanje priš in obtožencev. Zatem so se vrstili zagovori obtožencev, ki so jih zastopali štiri najmočnejši odvetniki v Chicagu, tem je stal na čelu Clarence S. Darrow.

Državo je zastopal pomočnik pravdnik Robert P. Young. Večina časopisja je stala na strani države. In zdelo se je, da bo zmaga države. Ko se je blizal ta teden konec obravne, je celo mesto z vso pozornostjo sledilo sijajnim dokazovanjem državnega pravdnika in vseh štirih obrambnih odvetnikov.

V petek je bilo delo dokončano, in sodnik McDonald je naročil dvanajstglavi poroti, naj izreče zadnje in odločilno besedo. Sodnik je dejal porotnikom, da smejo naložiti kazno obtožencem, če jih izpiznajo za krivce, in sicer kazno od enega do pet let drzavne ječe, ali do enoletnega zapora s skrajni jetništvom, ali denarno globo v znesku po \$2,000, ali pa oboje. In porota je odšla v porotniško dvorano.

Velika enmilijunska školska "zarota", ki jo je država preiskovala. (Dajle na 3. strani)

Kje je delavčeva pogača?

Kapitalisti režejo svoje te dni.

Chicago, Ill. — (Fed. Press.) — Dobički velikih družb, ki so na grmadili v zadnjih šestih mesecih prejšnjega leta in v prvih šestih mesecih tekočega leta, se zdaj stekajo v šepo delničarjev in obliki povečanih dividend. Te dni je 184 korporacij v Chicagu razpalo redne in izredne dividende, ki znašajo skupno na stotine milijonov dolarjev. Mnoge korporacije so izplačale delničarjem stoddotno in nekatere tudi 400-odstotno dividendo.

ZRAČNI LETALEC ARETIRAN.

Chicago, Ill. — Prvič v zgodovini lokalnega zračnega letanja je bil čikaški letalec aretiran, ker je letel s svojim zrakoplovom preizkusno.

Walter Meyer, star 33 let in živč na 4715 N. Melvina ave., je v svojem zrakoplovu prepeljal potnika v park na severni strani. Ko pa je došel s svojim vozilom na tla, ga je prišla policijska oblast.

Meyerja je policaj odvedel na policijsko postajo N. Robey st. ter ga vpisal kršitelja tiste mestne določbe, ki varje zemljane na tleh pred nesrečami iz zraka.

Kazen za tak pregrešek je določena najmanj na \$50 in ne na več kakor na \$200.

Roparji odnesli glavo patrona Poljske.

Variava, 14. jul. — Poljska je razburjena valed velikega ropa, ki jo bil večer izvršen v najstarejši poljski cerkvi v Genzeu. Roparji so odnesli vse zlatnine in druge dragocenosti, ki se cenijo na blizu deset milijonov dolarjev. Ali to še ni vse. Banditje so odnesli iz oltarja tudi glavo sv. Abertusa, patrona Poljske.

Pregled dnevnih dogodkov.

Amerika.

Štiri države so napovedale boj jeklarskemu trustu.

Konec velike politične komedije v Chicagu.

Preiskava glede otroškega dela v New Jerseyu.

Korporacije so razpisale mastno dividende.

Dve rudarski naselbini zgoreli v Idaho.

Inocenstvo.

Francija morda sprejme kompromis s Anglijo.

Amerika je zanetila nov prepri v Lozani.

Ljubavni škandal uničil jugoslovanskega diplomata na Dunaju.

Generalna stavka v Hamburgu.

LJUBAVNI ŠKANDAL JUGOSLOV. DIPLOMATA.

Lapa Dunajčanka ga je nabrisala za 180 milijonov kron. — Četki diplomat v enaki škripah.

Dunaj, 14. jul. — Dunajsko časopisje se zabava na račun dveh mladih diplomatov, ki sta padla v mrežo lepe pustolovke, zabredla v precejšen škandal in adaj morata odpuvedati službo. Prizadeja sta Rudolf Franceschi, češkoslovanski generalni konzul na Dunaju in Franc Wilfan (menda Slovenec, op. ur. Prosveta), jugoslovanski delegat v medzvezniški podonavski komisiji.

Oba sta imela ljubavno razmerje s Mifriedo Kostical, ne da bi bila vedela drug za drugega. Štirje je prišla na dan večer, ko je Franceschi pristal Mifriedo pred sodišča s obtožbo, da je izmamila iz njega 80 milijonov kron pod aplearskimi pretvessami. Istotčasno se je pojavil pred sodiščem jugoslovanski diplomat Wilfan in obtožil Mifriedo, da je tudi njega potegnila za 150 milijonov kron.

Rasprava je dognala, da je Mifrieda stanovala v istem hotelu kakor Franceschi in bila je njegova prilepnica. Toda bila je draga prilepnica. Konzul ji je moral dati velike vsote denarja in končno je postal sumljiv. Ona se je izgovarjala, da rabi denar za zdravilnika. Nekega dne je pa omedlela na ulici in policaj, ki jo je dvignil in preiskal, je našel pri njej pisama, ki so jih pisali drugi ljubimec, med temi tudi Wilfan. Ko je Franceschi izvedel, kako in kaj, je dal svojo prilepnico zapreti.

Mifrieda je dejala pred sodiščem, da ji je Franceschi obljubil zakon in zato je vlekla denar iz Wilfana, da poplača svoje dolgeve drugim ljubimec. Razkrila je sve svoje familjarnosti s Wilfanom. Sodišče jo je obsodilo na 18 mesecev zapora s težkim delom.

Franceschi in Wilfan sta socialno uničena in morata resignirati.

REPUBLIKANCI BODO IMELI SVOJO KONVENCIJO V CHICAGU PRIMO-HJE LETO.

Chicago, Ill. — Republikanska narodna konvencija se bo vrnila v čikaškem kolizeju tretji teden v mesecu juniju drugo leto. To je javnost zaznala aredi tega tedna, da bi to uradno določeno šele v mesecu decembru, ko se načelnik F. W. Upham vrne iz Evrope. Zborovalna dvorana ima sedaj sedežev za 13,000 ljudi, ali razširili jo bodo na 15,000 sedežev, in hotelska zveza je še nabrala akla za zabavanje konvenčnih delegatov.

Francoski fašisti.

Pariz. — (Fed. Press.) — Fašistovsko gibanje v Franciji je precej podobno onemu v Italiji. Kakor italijanski kapitalisti, tako tudi francoski delodajalci financirajo gibanje. Francoski fašisti imajo žrne srajce, revolverje, kastorjevo olje in svoje ljudi, ki bi radi bili Mussoliniji. Dali bi fašisti siko gibanje v Franciji kdaj tako močno kakor v Italiji, ni nobenega dokaza.

ŽENSKJE JAKO AKTIVNE V MINNESOTSKI VOLILNI BORBI.

Razne voditeljice v minnesotski družbi so imele govore kar na tovrnih avtomobilih, ko se je blifala volilna berba svojemu koncu.

REPUBLIKANCI SE TOLAŽJO TER TRDE, DA BODO KMA-GALI K VEČINO 10,000 GLASOV.

Minneapolis, Minn. — Cel eskadron tovrnih avtomobilov se je pojavljalo koncem zadnjega tedna po raznih krajih v Minnesoti. Na teh avtomobilih so bile ženske iz ženskega republikanskega kluba iz Minneapolisa ter nagovarjale volilce, naj za božjo voljo glasujejo za governerja Preusa. Nadalje je država prepravljala s okrožnicami, v katerih pozivlja šest političnih organizacij minnesotsko volilstvo, naj odda svoje glasove za Magnusa Johnsona, ki je kandidat kmečko-delavske stranke.

Stave v Minneapolisu so bile koncem zadnjega tedna enake. Komisarji so ponujali enake vsote za Preusa in Johnsona. Izid satorske volitve, ki se vrli danes, je domljiv, kakor je bil pred dvema tednoma.

Republikanski voditelji trde, da bo Preus zmagal s večino 10,000 glasov. Kmečko-delavska stranka je uverjena, da bo njen kandidat Magnus Johnson zmagovalec.

Zanimanje za volitev je narastlo koncem zadnjega tedna. Oba tabora menita, da se bo vdeležilo volitve okoli 600,000 oseb.

Tovorni avtomobili so vozili po Minneapolisu družabne voditeljice, ki so imele politične govore kar z vozil.

Johnson, Preus in James A. Carley so koncem zadnjega tedna še pridno agitirali vsak zase. Carley je dokončal svojo kampa-njo v soboto zvečer. Demokratje ne pravijo, da bodo zmagali, ali so pa mnenja, da so si s to kampanjo utrlj pot za predsedniško berbo, ki jo bomo imeli prihodnje leto.

Okrožnice, ki se potegujejo za izvolitev Magnusa Johnsona iz razloga, da bo s njegovo izvolitvijo zmagala stara pravda prostega ljudstva nad ono denarnih mogotcev, so podpisali naslednji politični voditelji: F. A. Pike, ki je načelnik kmečko-delavske stranke, nadalje v primarnih volitvah poražen republikanec Thomas Frankon, ki je predsednik kluba, potem H. G. Telgen, W. W. Royster, ki je politični zastopnik železniških bratovščin; predsednik delavske politične lige v Minnesoti William Mahoney in načelnik komiteja neodvisnih volilcev F. C. McMillan.

Governor R. A. Neston iz North Dakote, ki je govoril za Preusa, je prekladal izjavo, v kateri je napadal Johnsona ter mu podtikal razne neresnične stvari. To pismo so izrabljali potem vsi tisti, ki so govorili in se potegovali za Johnsona.

POSTREŽNIKE KASTAVKALE.

Chicago, Ill. — Dokaj razburjenja je povzročilo na metodistovskem zborovanju v Desplainesu to, da so dekleta, ki strežijo v tamošnji restavraciji, nenadoma zastavkale.

"Manj ur dela in boljše plače", to je bilo geslo mladostnih strežnic. V četrtak so ostale na delu samo štiri strežnice v restavraciji.

"Delati moramo od šestih zjutraj do desetih zvečer," je dejala strežnica Elsie Carlson, ki je voditeljica vseh stavkujočih deklet. "Me zahtevamo poldrugo plačo za nedeljsko delo in krajši delavnik med tednom s boljšo plačo."

Duhovni so prišli v veliko zadržev. Naposled pa se jih je mnogo izrazilo, da so pripravljene opasati predpasnik za ter streči ostalim tovarišem.

ŽIVEŽNE GENE RASTEJO.

Washington, D. C. — (Fed. Press.) — Departent za delo poroča, da so cene živil sopen poskočile meseca junija od enega do treh odstotkov. Najbolj so prizadeta mesta Newark, Washington, Cleveland, Detroit in Norfolk. V teku enega leta so se živila podražala povprečno za šest odstotkov.

NOV PREPIR V LOZANI.

Ameriški opazovalec je vrkel zavemikom poleno pod nogo — in Turkom je prav.

Lausanne, 14. jul. — Mirovna pogodba med Turčijo in zavezniški, ki bi imela biti podpisana ta toden, mora čakati. Protest ameriškega opazovalca Grewa proti protokolu koncesij, ki je priložen pogodbi, je povzročil novo krizo in zavlekel konferenco. Grew je seveda protestiral po navodilu ameriškega državnega departementa v prilog ameriškim kapitalistom, ki so nedavno dobili bogate koncesije na Turškem. Amerika zahteva, da iz pogodbe odpadejo vse tiste predlovene koncesije, ki niso bile postavno ratificirane. Ako bi te koncesije obveljale, tuda Chesterjev sindikat izgubi velik del svojih turških koncesij na korist Francosov.

Ismet nečja se je hitro postavil na stališče Amerike in izjavil, da Turčija ne podpiše protokola koncesij, dokler niso sprejete zahteve Amerike. Zavezniški delegatje so sporočili ameriško zahtevo svojim vladam in adaj fekaže odgovora. Medtem pa konference počiva.

Izkorščevalci strak v škripah.

Preiskava otroškega dela v New Jerseyu.

New York, N. Y. — (Feder. Press.) — Državni departent za delo v New Jerseyu je apeliral na delavski departent v Washingtonu, naj mu pomaga prijeti mnoge delodajalce v New Yorku, ki so v zvezi s delavnicami v New Jerseyu, v katerih delajo otroci od šestega leta. Položaj v teh delavnicah je naravnost grozen. Newark in New Jersey City sta glavni gnezdi otroškega dela. Otroci izdelujejo "powder puffs" za šminkanje, obkleso za punčke, papirnate zavoje in razne igrače.

Zvezni delavski tajnik Davis pa ni prejel apela, kajti odpotoval je s parnikom "Leviathan" v Evropo, kjer bo "študiral" imigracijo. Potoval je v bogato opremljeni kabini, ki je bila sgrajena za bivelega nemškega kajszerja. Parnik "Leviathan" je bil med vojno zaplenjen Nemcem.

LANI SI PRIKADNEVAJO REŠITI NA VILJONE OSOJENO ROJAKINJO.

Chicago, Ill. — Ženska Sabella Nitti, ki jo je aretirali laški šerif Paul Dasse in sodno preganjal pomočni državni pravnik Michael Romano tudi laškega rodu, stegnejo rešiti v ille njeni rojaki.

Kakor poročajo, se je jelo njo zavzemati dobrotno številno tukajšnih Lahov, da tako preprečijo njeno obsedenje, ki bo, če izvršeno, prvo svoje vrste v državi Illinois. Celo zadevo namerava poveriti odvetniku Everettu Jenningsu.

Druga skupina pa se s vsemi svojimi močmi prizadeva za to, da naj sinjora Sabella v polni meri zadosti pravici za svoj zločin, ki obstoja v tem, da je umorila svojega moža Franka Nittijs s pomočjo svojega mladostnega ljubimca Petra Crudella.

NOV PREDSEDNIK ČIKAŠKE UNIVERZE.

Chicago, Ill. — Ernest DeWitt Burton je bil izvoljen za novega predsednika čikaške univerze.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naroknina: Zedinjena država (izven Chicago) \$5.00 na leto, \$2.50 za pol leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.50 na leto, \$3.25 za pol leta, \$1.65 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vas, kar ima stik s listom

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v objavi: 16. pr. (Julija 31-32) polov valoga imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Poslovite se pravčasno, da se vam ne ustavi list.

KDAJ SE PA VRNEMO V NORMALNOST?

Nazaj v normalnost, nazaj! so kričali privatni bizniški interesi takoj po vojni. In kdo bi se ne veselil bolj teh normalnih časov kot delavci. Saj se je dobro spominjal, da je lahko pred vojno kupil obleko za dvajset dolarjev, za katero mora zdaj plačati več ko štirideset dolarjev. Prišlo mu je na um, kako poceni je plačeval razne jestvine, katere je po vojni plačeval po oderuških cenah. Pa premog, a? Poleg pa stanarina, stavbinski material!

Vsega tega so se delavci spominjali in zaradi tega so se veselili normalnih cen.

Ampak teh normalnih cen ni bilo in ni jih še danes in najbrž se ne vrnejo, dokler bo uveljavljen sedanji sistem blagovne produkcije in distribucije.

Cene so šle kvišku in po statističnem izkazu biroja za delavsko statistiko v delavskem departmentu so dosegle najvišjo stopnjo v juniju 1920. Na to so prišle padati pomalem. V normalne čase se vračamo, so zopet zavričali privatni bizniški interesi. Zopet je bilo le vriskanje! Kajti cene so padale, so zopet obstale, zopet šle navzgor in v letošnjem juniju so bile za sedemdeset odstotkov višje, ko so bile nekaj mesecev kasneje v letu 1914 po začetku bojne vihrice.

Danes smo še tako daleč od normalnosti, kot smo bili po končani vojni z ozirom na cene.

Ampak privatni bizniški interesi so pod vračanjem v normalne čase razumeli nekaj drugega kot delavci. Oni so videli vračanje v normalne čase v rezanju ali znižanju delavskih mezd in v podaljšanju delavnika. Jeklarke mezde so v nekaterih industrijah tako porezane, da so male višje, kot so bile pred letom 1914.

Tako je s povrnitvijo v normalne čase. Delavcem so precej znižali njih mezd, draginja je ostala!

Krik o povrnitvi v normalne čase je nekoliko potihnil, delavcem je pa ostalo breme, težko breme, da ga nosijo.

Kaj pa je pravzaprav normalnost. To, kar ni nič izrednega. Gotovo niso časi normalni, ako mora delavec trdo delati, pa ne zasluži toliko, da preživi sebe in svojo družino. Gotovo ni nič normalnega, ako izdatki za sirovine in delo para čevljev znašajo tri ali štiri dolarje, ta par čevljev se pa proda za deset ali dvanajset dolarjev. Nenormalen je ves sedanji gospodarski sistem, kajti ta sistem je kriv, da imamo bogate postopake, ki potrebujejo razna izredna razdražila, da se ne dolgočasijo.

Vrniti se v normalne čase pomeni ustvariti take družabne razmere, da ne bo v civilizirani sloveški družbi siromakov proti njih volji. Vrniti se v normalne čase se razlaga tudi na ta način, da gredo delavstvu sadovi njegovega dela, postopake pa sadovi njih postopajstva.

Za povratek v take normalne čase pa niso privatni bizniški interesi. Zategadelj si bo moralo delavstvo samo izvojevati pot za povratek v normalne čase, v katerih ne bodo stradali in trpeli tisti, ki pridno delajo, tisti pa živeli v izobilju, ki ne delajo z umom ali pa z rokami. Da delavstvo zgradi pot za povratek v normalne čase, se mora organizirati strokovno in politično.

DENARNA MOŠNJA SE NORČUJE IZ DELAVCEV IN FARMARJEV.

"Wall Street Journal" je glasilo tistih, kar jim ni treba znojiti pri delu. To je list, ki zastopa interese denarne mošnje, interese kramarjev, denarnih menjalcev, mešetarjev, borzijanov, bankirjev, veleindustrijalcev, ki so se nastanili v Wall Streetu, ali ki živijo zunaj te razglašane ulice, pa podpirajo prebivalce v tej ulici, kateri se pečajo z vprašanjem, na kakšen način se brez dela in truda in v najkrajšem času nagromadi veliko denarja.

Ta list je prinesel lepo pravljico v podobi pisma, ki ga je napisal "biznisman" iz Pennsylvanije svojemu prijatelju v New Yorku. V pismu pravi ta "biznisman", da prihajajo farmarji iz okolice Youngstowna, Ohio, in Sharona, Pa., v mesto, da delajo v jeklarnah, samo del svojega časa pa posvetijo delu na polju.

"Biznisman" pravi: "Ti ljudje prihajajo v mesto, delajo dolge ure in po tem gredo domov, da delajo na svojih farmah. Zdi se, da jim osemurni delavnik ne dela nobenih skrbi."

Da bi bila pravljica popolnoma, bi moral "biznisman" dostaviti: "In kadar se vrnejo po dvanajsturnem delu domov, jim Bog prižge lučice na nebu, da vidijo zopet delati do solnčnega vzhoda. Po solnčnem vzhodu zajtrkujejo, na

to gredo zopet na delo v jeklarne. Tako se vrste njih dnevi drug za drugim, kljub temu so ti ljudje vedno židane volje".

Pustimo šalo na strani. Vest ni le velika nesramnost, ampak dokazuje, koliko ima šmokavzar pojma o delu na polju in v tovarni, ki urejuje ta list. Tudi inteligenca čitateljev tega lista ni bogve kaj velika, ako ne protestirajo proti takemu čitvu.

SLIKE IZ NASELBIN.

Star City, W. Va. — Kot meseca junija, ko so prišli zapirati rudnike, tako je tudi ta mesec v naši naselbini delavski položaj pod ničlo. Pač lepa prosperiteta se nam obeta. Blizajo se namreč predsedniške volitve in tudi brezposelnost ne bo izostala prihodnje leto 1924. Torej bodimo pripravljeni za vsak slučaj v blagor naše delavske prosperitete.

Na Purglovu so v premožopu Cleveland zastavali. Stavko je povzročila družba, ki hoče delavce prirediti, da bi moral vsak vozičkar za nakladanje premoga sam potiskati v svoj prostor. To se pravi, da bi morali ljudje opravljati živinsko delo. Umevno je, da so na ta način delavce prisilili v stavko. V West Virginiji je postava, da mora motor polniti voziček v delavčev prostor. Torej delodajalec s tem krši postavo. Stavka je pričela dne 8. julija, konec stavke pa ni določen.

Na Chaplinu so zastavali letos dne kot v Purglovu, ker jih je družba hoteli prisiliti, da bi moral vsak premog pri nji streljati na električno lico. Do sedaj so premog razstreljevali s vilgalnimi vrvičami. Družba hoče iz delavca še malo več dobička. Na vse načine si družbe prizadevajo, kako bi izsesale iz delavstva čimveč dobička.

V naši naselbini smo prišli misliti, da bi si Slovenci postavili svoj Slovenski dom. Četrto nedeljo se zopet vrši seja vseh treh tuk. društev v Purglovu dvorani, katere namen je, razpravljati, kako čimprej pridemo do zašlejenega olja: Slovenskega narodnega doma, da se nam ne bo treba seliti vsakih par mesecev, kakor se nam je godilo do sedaj. Kar je bilo naše društvo "Slovenski rožmarin" ustanovljeno, smo se še neštokrat preselili s grida v grida.

Za društvo Slovenskega doma so v odbor izvoljeni rojaki Frank Primolič, za predsednika, Johan Wittes za tajnika in zapiskarja in Anton Uršič za blagajnika. Za Slovenski dom je tudi še prodanih lepo število delnic in rojakom priporočam, da gredo temu odboru kolikor največ mogoče na roke ter kupujejo delnice. Ne delajte si igrovorov radi Slovenskega doma, temveč sodelujte. Kdor ima kako dobro idejo za Slovenski dom, vaša naj se seje udeležiti in sfori kaj koristnega v ta namen. Udeležite se seje vseh treh društev za Slovenski dom, vsi rojaki. Zlasti člani društev "Slovenski rožmarin", št. 388 v Star Cityju, društvo "Radnik", št. 174 v Purglovu in socialistični klub št. 228 v Purglovu udeležite se polnoštevilno te seje, ki se bo vršila četrto nedeljo, to je dne 29. julija v dvorani Purglova. Pridružit se delovanju za karjativno stvar, ki je nam vsem Slovincem v korist. Na evidenca! — Joseph Zelesnik, zapiskar društva št. 388.

S pots. — Daal sem v zadnjem dopisu omenil, da končujem "S pots" a Zapada, naj opišem še, kako sem obiskal "Vrt bogov" v kraljestvu zapadnih gor in pa Colorado Springs pod častitljivo goro Pikespeak, dvigajočo se nad mestom Manitou, za Indijance svetega imena.

Onega julijakega jutra sem srečal na potu neko indijansko družino. Krasná Indijanka je imela v naročju male dete, trije poredni pa so nagajivo skakali okoli nje, ki je nestrpno čakala svojega moža, da gredo s postaja na drugo postajo in se odpeljeje v Manitou. Ko sem se sprijaznil s malčki, sem vprašal Indijanko, kam potujejo in odgovorila mi je, da gredo iz Espanole, N. Mex., v Manitou. Med razgovorom je prišel Indijanec in žena mu je raztolmačila, kar sem ji povedal, da je treba iti čez mesto Colorado Springs in tam je druga postaja, da se peljeje v Manitou. Le Indijanka je znala nekoliko angleški ne otroci. Indijance pa ni mal niferar drugega kot govorič svojih pradedov. Od Indijance sem izvedel, da je rodu Pueblo ter da lastujeje v Espanoli

kmetijo (renč) za živinorejo ter da jih je — celo družino — najela neka kompanija, da pridejo za sezono letovišč v Colorado Springs, kjer je med poljem mesto napolnjeno s radovedni vsa sveta. Tam kažejo stare Indijance pri pletenju njih umetnin in izdelovanju kamnitih okrasikov.

V februarju sem srečal znane starega Indijanca iz St. Clare, N. Mex., v Los Angelesu, Cal., v nekem gledališču. V začetku julija pa sva si podala roke v Manitou, ker prišel je za sezono sem.

Omenjena indijanska družina iz Espanole, N. Mex., je imela s seboj več pristnih, lepo izdelanih indijanskih okrasikov in lončenih posod. Par sem jih kupil od njih, kot vedno kaj kupim od Indijancev, ker v prodajalnicah Slovk dvomi o pristnosti. In te posode so me živo spomnile na dobo, ko smo še doma rabili lepe pisane prazne skleda in lonce, kupljene od zgodovinskih Ribničarov. Danes so tam tuje šege in tuje postaje ljudstvo.

Mladi indijanski rod se tako množi po številu, da mi je nek indijanski misijonar zatrdil, da jih je več kot jih je bilo kdaj prej. Ali prerojeni so in le malo ali nič ne vedo o svojih pradedih. Stari pa so redki.

Družini, ki sem jo srečal v Colorado Springsu, se vidi, da govori le svoj jezik in ne drugega. Ko sem jo spremljal na drugo postajo in se je nekdo hotel s njimi pomenkavati, sem mu torej rekel, naj le indijansko govori s njimi, ne angleško. Bokal jima je, kaj ne dosta otrok v šole, da se civilizirajo. Milo se mi je stordilo, kajti pri tem se spomnil na pesnika Gregorčiča, ki pravi: ... Prišli krstili, v desnici križ, v levici meč ... Tako kot našim pradedom se godi Indijancem.

V bližini mesta Manitou je mala duplina, imenovana "Cafe of the Winas". Podzemeljka jama je kake pol milje dolga, dupline se vijejo kot bi bile druge vrh druge. Podobno so vsaj male Postojnski jami na našem rodnem Notranjem, kapniki pa so še mali v svem skalovju, a kjer je količjak lepega, je ograjeno s železno mrežo. Vodniki vsako najmanjšo stvar v jami na dolgo opišejo. Mali košček kapnika je opisan kot ravniški pes, druga skale kaže bivolovo glavo. Vodnik zopet obrne pozornost na skalo ali na kapnik, ki natančno opiše, koliko rudnin je v nji in kako je voda s površja mogoče milijone let spravljala skupaj, strjevala v kristalne delce in osnovala kristalne okraske.

Kot sem že omenjal, se čuje, da jemljejo Italijani iz Postojnske jame najlepše kapnike, daš je to ljudska svetovna last in stvar, ki je nenadomestljiva. Kdo naj protestira proti temu? Pred leti je hotela neka francoska družba kupiti za pol milijona dolarov zagrnjalo v Postojnski jami, a druge vlade niso tega dopustile. Danes pa čitamo po listih, da Italijan jemlje kapnike iz jame. Proti njemu ni nikakega protesta.

Jamo v bližini Manitouja sta našla v strmeh gorovju dva mala dečka. V jami je vse skrbno urejeno in ohranjeno ter na več krajih so napisali, da je prepovedano kaj od kamenja lomiti v jami. Pa kapnikov je tu malo in če bi vse spravil skupaj, bi jih bilo morda komaj toliko kot je oni v Postojnski jami, ki ga imenujejo Zvrnjen kapnik.

Malenkost je tu po državi zavarošana, v naši domovini pa so danes tuje na razpolago ogromni zakladi.

V tem romantičnem gorovju ob letnem času kar mrgoli ljudi, ki obiskujejo te kraje z vsa sveta. Med ozkimi soteskami je dolgi vodopad v sedmih presledkih. Ob vodopadu, ki pada po strmi pečini, so stopnice, in predno pridemo do vrha smo trudni. Živo me je spominjal ta vodopad na onega izpod Triglava, kjer izvira Savica, kar živo opisuje naš nesmrtni pesnik Prešeren v Krsti pri Savici. Gledajoč ta sedmeri vodopad v koleradskih pečinah, sem se spominjal na leto 1908, ko sem stal ob vodopadu Savice v mili domovini.

Ta Vrt bogov! Kaj vse oblikovala tam narava tekom milijonov

let. Isprala je mehko zemljo in danes širle v zrak rdeče pečine, oblikujejo razne predmete. Visoko v zrak strmi Katedrala, tam skala s imenom Ladja, drugje Park gob, kjer je narava oblikovala skalovje v obliki velikanov; gub; drugje je zopet podeda orla, ki se oddaleč vidi, kot bi res šepel orol na skali. Lastavice obletavajo te ogromne skalnate oblike in mnoge druge ptice. Duhteče svetlice lepšajo naravo. Tam gori visoko pa se vzpenja oče ali kralj gora Pikespeak in v zraku kroži orol ... To je starim Indijancem sveti kraj, ker tam, kakor pove njih pravlica, je na gori bival mogočni bog Manitou in je v dolh divelo izvoljeno indijansko ljudstvo.

Is lepega romantičnega Colorado sem se znašel 4. julija na pikniku mladinskega društva "Danica" v Chicagu, Ill. Solnce je pripekalo in gredo, s čemur mi je ubudilo spomin na sever, kamor se peljem proti Michiganu. — Matija Pogorelec.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

Franklin, Kans. — Rojaku Joe Perhnetu iz Mulberryja, Kans., v odgovor. — Naše društvo "Božna dolina", št. 92 ni še dosedaj zavrglo nobene prošnje, če je bila pravilno izpolnjena. In ravnotako mislim, da tudi druga društva podpirajo svoje člane v teh ozirih, kolikor jim dopuščajo finančna sredstva.

Ali ravnotako kot telesi, so potrebni tudi duševni bolniki podpore! Če se ozremo nekoliko v pravila naše organizacije, vidimo na prvi strani načelno izjavo, ki se glasi "mi podpiramo naše člane gmotno in duševno". In ali ni taka oseba duševno bolna, ki izvrši take sločine? Ni li takšen Slovek potreben pomoči, ako prizna, da je izvršil v duševni zmedenosti nezakoniti čin, in za katerega je že tisočkrat obžaloval?

To naj zaostuje kot odgovor na dotični dopis. Sedaj je zadeva od naše strani zaključena za vsako nadaljnjo razmotrivanje o tem. — L. Markovitch.

Stockett, Mont. — Novic nimam poročati, ker je vse bolj staro. Kar se dela tiče je srednje, včasih moramo garati za kapitaliste po šest dni na teden, drugičkrat pa nam ne dovolijo, da bi delali po dva ali tri dni na teden. Tak je pač kapitalistični sistem.

V številki 147 je izšel dopis iz Great Falls, v katerem dopisnik opisuje malo tudi stocketske razmere. Pa je napačno poročano, o tem, kar on piše v javnost. Prvič je napaka, da je on poročal, dva premogarja ubilo v Stickettu, kar bi se imelo glasilo v Stickettu. In prvi ponesrečenec ni Matt Roky, temveč Matt Kosky. Naš rojak Franetič zapušta soprogo in pet otrok, pa ne dva otroka.

Svetujem dopisovalcu, da se prej o zadevi prepriča, predno poroča v javnost. Slovenci v Stickettu in Sand Couleju ne trpijo, da bi kdo napačno poročal od njih. — Paul Subie.

Klein, Mont. — Kar se dela tiče, se ne morem hvaliti; premogorov obratuje dva do tri dni na teden. Torej ne svetujem rojakom, da bi hodili sem likat delo, ker ga ni mogoče dobiti v premogorovih. Nekateri popolnoma poživajo s delom.

Zabav pa imamo dovolj. Dne 4. julija smo imeli piknik na farmi rojaka Martina Raucha; smo se zabavali do pozne noči. Rojak je res jako gostoljuben Slovek in hvala mu gre za pogostovanje. — Dne 7. t. m. je bil jako hud naliv in toča je padala, da je vse razbila; poljski prideiki okoli Roundupa, Mont., so uničeni.

Čital sem neki dopis v "Prosveti", št. 154 za napisom "a pots" in podpisom dopisovalca Matija Pogoreleca. Ne vem, kakaj vedno zabavlja radi spomenika, ki je bil postavljen žrtvam katastrofe dne 31. januarja, 1910, v Primeru, Colo. Zakaj ni povedal tega, ko je bil šel za to, ne pa zdaj, ko je prepozno. Nekaj piše, da so bili člani SNPJ, in JSKJ, da so pripevali več tisočakov. To je jako pretrano, zakaj od SNPJ. je bil samo en član, in sicer od društva "Orel", št. 21 v Pueblu, Colo., in ravnotako tudi od JSKJ. je pripeval samo en član. Od bivše S. D. P. Z. jih je pripevalo 12, od slov. podpornega društva Sr. Barbare 8. Na spominski ploči pa je 42 imen, in sicer 35 Slovincem, šest Hrvatov in en Nemec. Kako

je Nemec prišel na spomenik, ne bom omenjal, ker nima nobenega pomena.

Ne vem, kako se more dopisnik tako izražati, da je bilo za omenjen spomenik nabranih več tisočakov. Kdo je vendar imel tisti denar v rokah. Ne veš li, Matija, da je bil izvoljen oskrbovalni odbor od dveh društev, da so pobirali prostovoljno prispevke za spomenik? Torej, ako je kdo vdel, da se ne dela pravilno, zakaj govori sedaj, ko je prepozno in ni govoril tedaj, ko je bil na to čas? Dobro bi bilo, ko bi bil samo en tisočak, bilo bi boljše napravljeno. Pa tudi imena se ne morem spominjati, da bi bil kdo drugi mešetaril za spomenik. M. P. ga je hotel imeti na vsak način in v Pueblu, Colo., da bi stal par stotakov več, boljki bi pa ne bil, kot je zdaj. In kje je bil naročen kamen, M. P. dobro ve. Saj je bil sam navzoč pri naročanju in potem, ko je bil spomenik odkrit, Torej ne vem, kako more tako pisati, ko mu je bilo vendar vse znano kot oskrbovalnemu odboru.

Denar, ki je bil nabran za spomenik, je bil v ta namen tudi porabljen. Niti en cent ni šel drugam. Še tako je manjkalo denarja, ko je odbor delal račune in se potem še kolektali od sosednjih društev, da je bil plačan dolg. Če se je pa kdo hvalil, da ima tisočak za spomenik, je lagal, ali pa govoril v šali. Če je dopisnik vedel o tem, zakaj ni javil odboru, ki je bil za to odgovoren?

To je moj odgovor. Ne bil bi odgovoril, če bi to ne bilo že v drugi ravno tako kot je bilo pred štirimi leti v "Glasu Naroda" pribečeno. Izgleda, kot bi bilo to iz maščevalnosti, ker niso tako delali, kot je hotel M. P.

Pozdrav vsem rojakom in delavcem širom Amerike. — Michael Krivec.

Proletarski otrok.

Ako hočemo postaviti temelj našemu bodočemu delovanju, moramo proletarske otroke vzgajati proletarsko. — Ironija je, vzgajati proletarsko dete v duhu, ki ga pozneje tiči k tlor in mu kaže kapitalizem kot boga. Proletarski otrok mora vedeti, da je vsot, kar gleda in sliči v sedanjem družabnem redu, laž. Proletarska vzgoja otrok se mora razširiti in nadaljevati kljub vsem težkostem, ki jim greme danes nasproti.

Zelo priprosta in mala so naša sredstva danes, ko nimamo ne kulturnih ne drugih ustanov kjer bi se lahko našo deo vzgajalo proletarsko. Priprosta so naša sredstva s začetki oramo s trudnim pripravljanjem in gotovi smo, da bodo našle naše besede tla v srčih proletarskih otrok.

Vsaka proletarska žena bi si morala osvojiti to nalogo, proletarske vzgoje svojih otrok tembolj, ker ženi olajša to nalogo njeno obhajanje in vedni stiki s svojimi in sploh proletarskimi otroci, do katerih ima več vpliva in lažji dostop kot mož.

Proti vzgoji, ki jo dobiva otrok v buržoasnih ustanovah, moramo postaviti proletarsko vzgojo. Z lahkimi in razumljivimi tolmačenjem katerega je sposobna skoro vsaka žena, moramo pojasniti otrokom, da imajo buržoasne ustanove nalogo predvsem in poleg drugega napraviti iz teh otrok sposobne delavce kolikor zaostuje za pomnoževanje bogastva nekoliko ljudi, da iz teh iz prostih bitij napravi ponižne in verne hlapce kapitala. Mati, ki ako bi mogla, bi s svojimi trpljenjem nadomestila trpljenje svojega otroka, žrtvovala vse, da bi mu s tem olajšala trdo življenje, ne pomisli, ko z radostjo v sreč gleda na svoje dete, up njene bodočnosti, da bo ravno tisti njen up pozneje predmet najhujšega izkoriščanja, da bo ravno njen otrok moral živeti življenje polno bede in trpljenja. Zdravila bi se ob misli, da bo morda mogoče njena mesa, telo njenega telesa moralo kot cilj pred topove v vrtnice bratomornega klasja, da zadošti s tem interesom posameznih ljudi, kateri vidijo razrešitev vsakega nesporazumljenja v nasilju in prelivanju krvi.

Žena mati, ki bi te pomislila, ne obotavljala bi se niti trenutek, oprijela bi se v navdušenjem svoje naloge, katere bi ji moral biti zvišena in spoznala bi kmalu uspeh svojega pripravega učnja, cenila bi svoja priprosta sredstva prave proletarske vzgoje s katero je nadomestila sovražstvo s ljubeznijo in naredila iz svojega otroka mesto ponižnega hlapca človeka, ki hrepeni in se bori za svobodo in enakopravnost.

Razne vesti.

HARDING IN ALASKA

Ladje Henderson, Alaska. — Predsednik Harding preučava se, ko se razgovarja s prebivalci v Alaski, tankajne razmeje, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

Alaska je treba kapitala in predstavlja. To oboje bo prihajalo iz Amerike. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti. Harding je v Alaski nobenih vladnih uradnikov, ki bi se jih ne dalo rešiti, ali industrijskih interesov, ki bi se jih ne dalo rešiti.

svojega tovariša, a ko sem se vrnil, so bila vrata zaklenjena od znotraj. To je vse, kar vem, in če na misel mi ni prišlo, da bi se utegnil pripeti ta grozni dogodek. Potem sem pa izvedel, kaj se je zgodilo."

7000 let star koledar najden v Mehiki.

Mexico City. — Profesor Wm. Niven, ameriški arheolog, poroča, da je prvi teden julija odkril koledar na kamnu v okolici glavnega mesta Mehike. On smatra, da je ta koledar več tisoč let starejši kot glasoviti koledar kamna iz dobe Aztekov, ki je bil najden v San Miguel Amantli. Nivenov kamen spada v mongolsko dobo Mehike in po mnenju Nivena so Mongoli živeli tu pred sedem do desetisoč leti. Niven je dva tedna prejel celotno knjižnico iz mongolske dobe. Knjižnica obstoji iz večjih in manjših kamenitih ploč, ki so pokrite s hieroglifično pisavo primitivne forme.

Komunistični apel razburil nemške buržoazije.

Berlin, 14. jul. — V buržoaznih krogih je zavladalo veliko razburjenje valed apela na nemški proletarij, ki ga je objavila "Rote Fahne", glasilo komunistične stranke v Nemčiji. Apel zavzema celotno prvo stran lista. Nasprotni listi smatrajo apel za poziv na civilno vojno.

"Čunova vlada je bankrotna," se glasi apel, "notranja in zunanja kriza je velika in akutna katastrofa pride v par dneh. Informacije so tukaj, da mislijo separatisti proklamirati porenko vmesno državo, kar bo signal za bavarske fašiste, ki komaj čakajo, da se pod vodstvom gen. Ludendorfa in Hitlerja napotijo v Berlin in Hamburg. Hugon Stinnesov program je fašistovska diktatura. Delavci bodite pripravljeni!"

Generalna stavka v Hamburgu.

Hamburg, Nemčija. — (Feder. Press.) — Generalna stavka transportnih in pristaniških delavcev je tu ustavila ves pomorski promet. Ker je Hamburg glavna nemška luka, bo stavka imela dalekosežen efekt. Delavci so zastavkali, ker jim delodajalec nočejo povisati mezde.

DOLGOTRAJNA POZITIČNA KOMEDIJA V CHICAGO KONČANA

(Nadaljevanje s prve strani.)

la leto dni in za katero je bilo treba dvanaest-tedenske obravne, je zamudila poroto samo štiri ure in 36 minut.

Porotniki so odšli na posvet ob 11 in 6 minut dopoldne ter se vrnil v sodno dvorano ob treh in 42 minut popoldne.

Sodna dvorana je bila kakor babilonski stolp. Ali ko so se prikazali porotniki, je nastala velika tišina, da bi človek lahko slišal misli v dvorani.

In še tedaj, ko je jel sodni klerk odvijati razne listine, je bilo po dvorani tiho kakor v grobu, in zbrani radovednežem so se zdeli tiste minute kakor cela večnost. Pa je znil klerk:

"Porota je izpoznala, da je Vernon Mac Donald nedolžen..."

To je bilo dovolj. Bojazen je izginila z obrazov šestnajstih obtožencev, katerim se je namah odvalil težak kamen s srca.

In klerk je nadaljeval čitanje s suhoparnim in dolgočasnim glasom, kakor bi to ne bilo nič v njegovem mladem življenju.

William L. Klaitchuck, Aggerback, Fitzgerald, Moynihan, enkrat Moynihan, Rohm, Hickey — in nazadnje še Lundin — vsi nedolžni!

In tedaj je zavričalo po dvorani kakor v čebelnjaku, kadar začne rojiti čebele. Ljudje so hoteli dati duška svojemu navdušenju, kar je v tistem hipu. Ali redar je pozval dvorano k redu in miru.

Klerk je še čital. In ko je prenehal, je nastal tihotok splošne napetosti. Mnogi so se želela priključiti k svoji seki. Sodnik ji je pa dovolil še čez deset sekund potem. Zamahnil je s svojo roko ter velel porotnikom naslednjo sporočilo, da so vsi obtoženi oproščeni. Nato je ugasnil luč svojega sodnega stola, in bil je konec zarotniške obravne, vkolikor se je to tiskalo njega.

Potem pa babilonska zmocnjava. Na nobeni konvenciji ni takšnega čuma in hrupa. Nobeno politično zborovanje ni tako vihar. Vsi, ki so bili v okrajni hiši, so lahko slišali ta hrup in hrup. Vsi so hoteli vedeti, kje se je iz-

vršil umor, ali kdo je bil involjen.

Celo Japonci so bili navdušeni. Japonaka pravosodna komisija, ki se sedaj mudi v Chicagu na poti po Združenih državah, da preuči ameriško pravosodje, je tudi tulila z ostalo množico.

Drug drugemu so se zahvaljevali. Obtoženci so se zahvaljevali sodniku McDonaldu za njegovo nepristranost. Sodnik McDonald se je zahvaljeval porotnikom za njihovo potrpežljivost. Če bi bil kateri pomožni pravdnik v dvorani, bi se morda kdo tudi njemu zahvaljeval iz navdušenja.

Obtoženci so bili prerazburjeni, da bi podali vsak svojo izjavo o celi zadevi. Pa tudi preveč posla so imeli s tem, da so morali segati v roko tistim, ki so jim čestitali, in Fred Lundin je bil srečnejši tega seganja in čestitanja.

Isdatki za to obravnavo znašajo okoli \$315.000, to pa brez sodnih stroškov. Okrajni svet je bil privolil \$165.000 za sodno pregonjanje.

Isdatki za obrambo znašajo približno \$150.000. To je zaštetek, ki so ga prejeli štiri odvetniki, med katerimi je bil najslabši Clarence S. Darrow.

Vsaka minuta te obravne je veljala dotlej, ko je odšla porota v svojo dvorano, da se dogovori glede končnega pravoreka, po \$1.141.30.

Peter Pajzljovi doživljaji.

Willow Springs, Ill., datum poštenega početa.

Cenjeni tovariš urednik!

Gledal sem za cigaretnim ogorkom, ki so ga gugljal in zibal na valčkih reke Desplaines in mi počasi izginjal izpred oči. Majhne ribice so se zaganjale vanj, da se je vsaki potopil in zopet prikazal iz vode kot steklenični zametek iz probkovine. Mimo ušes mi je pribrežal velik brancelj in mahnil sem za njim z roko, kakor da se hočem ubraniti njegovega ujeta.

"Peter, ali dremlješ?" me je prebudil Ribničar s svojim basom iz mojih misli.

"Ne spim, ampak čujem in razmišljam," sem počasi odgovoril in pri tem pazil, da ne izgubim niti svoje misli na maševanje, ki se je opojno zadiralo v moje dušo.

"Veš Peter, to ni zadnji izkaz krščanske ljubezni do svojega bližnjaka, kakršnega je Skaza poklonil Mežnarjevemu Tonetu. Za njim so prišli še drugi na vrsto. In prav po "fleškajnersko" jih je nabiral."

"Kaj praviš Ribničar?" sem ga vprašal in vanj vprl oči. "Torej je z drugim ravnotako narekili kot z Mežnarjevim Tonetom?"

"Prav tako, ako ne huje," je menil Ribničar. Prižgal si je cigareto, Kračove mu je pa s kimanjem glave pritrdil.

"Tako, tako," sem mrmral prede, "je govori Ribničar. rad to poslušam."

"Veš Peter, tam v Južnem Babelu, kjer so železarne in jeklarne, imajo še eno faro, v kateri je nekoč gospodaril Kranjski Janex, ki je hotel vsaki dan pojedati po enega socialistar za zajtrk, dva za kosilo, najmanj tri pa za večerjo, da jih najhitreje spravi s tega grešnega sveta. Seveda socialisti so mu tako zagodili, da bi jo še danes pomnil, ako bi ne bil šel preje pod zemljo, kot oni, katerim je vsaki dan lelel pogin. Vidil, tam v tisti fari so imeli "fajn" fanta za gospodarja. Sleer ni bil tako "fest" kot Tone, ampak z njim se je izhajalo. Dobročki v tisti fari niso majhni, in človek prav dobro živi, ako nima drugega prehranjevali kot sebe in svojo kuharico. Po teh dohodkih je zaskominjalo Skazu. Spraviti je hotel vse pod "fleškajnersko" oblast, ne, pravzaprav pod svojo oblast.

"Zašel je tako kot pri Mežnarjevem Tonetu. Najel je svoje podpretnike, da so mu vse znosili na nos in nekega dne se je go-spod iz fare v Južnem Babelu znašel tam, kjer je Mežnarjev Tone delal pokoro, ker je bil tako neumen, da se je od Skazovih podpretnikov dal speljati na led.

"Vidil Peter, tako zna Skaza, pa reci, kar hočeš, jaz bom vedno rekel, da Skaza ni zastonj študiral "Cvetja z vrta fleškajnerske navihanosti in prebrisaniosti," je končal Ribničar in gledal dol po reki, "čprav so mu dali "laup-pa" na gimnaziji, ker je bil bolj trde buče in je bolj gledal za pulenlani kot za knjige."

"Saj se ni storile konec," se je oglašil Kračove. "No, Ribnica, po-

vej se tisto, ki se je dogodila v Lasalovih."

Ribničar si je zvil cigareto, vprašnil vžgalico, prižgal cigareto in parkrat potegnil globoko vase, kakor da pripravlja svojo pljuča na daljšo govoranco.

"Vidil Peter, to je ptiček tale Skaza. Ob nedeljah ti pridiga proti poželjivosti, hinavščini, strah ljudi s peklim in vragom, ampak njegova dejaja sodi, pa boš vedel, kdo je. Vidil tam v Lasalovih so imeli gospoda v fari, da so bili nekateri ljudje kar zaljubljeni vanj. Hvalili so ga kot najbolj modrega in pametnega moža. Prišel je iz neke severne dežele, njeno ime sem se pozabil. — Tam so mu je godilo zelo dobro. Prišel je v Lasalove, kmalu za njim pa Skaza v Babel, ko je spredel Mežnarjevega Toneta. — Mislil je, da se bo Skazu prikupil, ako bo takole včasih očvrknil socialistar. Skaza je tako očvrknjavno odobraval, pri tem pa mislil na to, kako ga spravi iz Lasalovih. Postopal je tako, kot pri Mežnarjevem Tonetu. Pridobil je za svoje podpretnike pa ljudi, ki so najbolj podpirali gospoda. In ko je nekega dne šel gospod v past, je Skaza hitro sprožil vzmet in gospod je bil ujet. In kaj misliš, kaj se je zgodilo? Šest mesecev je prejel pošteno. Pardon za šest mesecev so ga poslali v tisti arest, v katerem je Mežnarjev Tone zdihoval in kisel svojo usodo."

"Torej take vrste ptiček je Skaza," sem segel v besedo.

"To še ni nič," se je zdaj oglašil Kračove.

"Prodaja ti neke vrste krpe, ki imajo dvojno lice," je prišel Ribničar. "Na eni strani so iz črne ali rjavčavega sukna, na drugi strani so iz kontenine in na njih je neka slabo natisnjena podoba, da ne veš, kaj pomeni, akoravno je pazno študiral. Te podobe on prodaja kot sredstvo proti vsem boleznim. Podoba, sploh cela krpa ne stane pet centov s produktivnimi in distributivnimi stroški vred, on jih pa prodaja po dolarju in več. Ravna se paš po geolu, kolikor več mu kdo da zanj, toliko bolje je zanj. Ljudi je dosti neumnih, ki verjamejo, da jih bo do take krpe obvarovalo pred boleznimi in nesrečami in segajo po njih. Tako cepajo dolarji v Skazovo malho, ki postaja toliko bolj pekeljivejša, kolikor več jih je v njej. Ima tudi neke vrste tiskane podobe na papirju. Na eni strani je podoba, na drugi je pa nekaj skupaj skrupculanih stavkov. Zdelaj je pa opazka, da kdor te besede izgovori trikrat zaporedoma, lahko eto dni greši. In to se tako nadaljuje, na pr. če vsaki dan izgovarjaš tiste besede, da kar brez skrbi lahko grešiš, navsezadnje pa prideš še v nebesa in mogoče dobiš še najboljši sedež, ker imaš nekaj let zapisanih k dobrem, da lahko grešiš, ko te že pobere smrt. Saj veš za nas in sploh pametne ljudi niso take podobe s tistimi žudeznimi besedami, ne toliko zaradi tega, ker ne grešimo, ampak ker so ravno tak humberg, kot tiste krpe, ki pomagajo proti vsem boleznim, ako si pa bolan, pa moraš le po zdravniku, še ne, pa umrješ."

"Zdaj bom pa jaz eno povedal," je spregovoril Kračove in upri svoje oči vame, kot da se hoče prepričati, ako se zanimam za povest o Skazu. "Veš kaj, Skaza ima še bolj navihane trike. Imda je ti dva lista. Eden mu služi, da ogrize vse, ki mu kalijo njegov "biznis" in odpirajo ljudem oči, drugega pa, da molze svoje oves. V tem drugem listu prijavlja take vesti: Dva dolarja listu v podporo, da se naši socialisti spreobrnejo. Ana Zatelebanova. — En dolar listu v podporo, ker sem prepričana, da mi je pomagal in rešil smrti stavek na drugi strani podobice, ker sem ga predčila s veliko "andahtjo". Neke Ponumneževa. — Tri dolarje listu v podporo, da se prečistimeto gospodu Skazu posreči spreobrniti naše nevernike. Marija Tazafkranjena. — En dolar listu v podporo, ker za nas molijo gospod Skaza. Jera Grešnikova."

Kračove je umolknil za trenotek, otreseel je pepel s cigareto, odprl na široko usta in pljunil: "Fej, vidil pa taki metodi sku-bi rešiti, ki s trdim čelom služi vsakdanji kruh. In tega človeka ni prav nič sram, ampak ošabne ti stopa po ulici, kakor da mu je ves svet pokoren in ga priznava za modrijana vseh modrijanov. Na, vidil tako je," in iz nedrja je potegnil podobico, na kateri so bile naslikane tri osebe, obblečene skoraj v take halje, kakorine nosijo kukluksklovi.

Pogledal sem in se nasmešnil: "Saj ga vendar poznam, saj poznal sem ga, ampak tega pa nisem

Slovenska Narodna

Ustanovljena 9. aprila 1904.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

IZVRŠEVALNI ODBOR: UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, vrednik glasila Jada Zaverinik, upravitelj glasila Filip Gdian.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelaznikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Garick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJA OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 286, Moon, Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Gredelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

Antan Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.

Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad.

Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalts, predsednik, 3639 W. 25th St., Chicago, Ill., Frank Sumrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 6464 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združiteni odbor:

Predsednik: Frank Alei, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

John Oren, 3639 W. 25th St., Chicago, Ill.

Joe Shuk, 6404 Orton Ct., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6233 St. Clair Ave., Cleveland, O.

POZORI—Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrli takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posla gl. predsednika se naslovijo: Predsedništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODOBRE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vse se naslovijo: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V VEZI Z BLAGAJNIŠKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Vse politične glade posiljuje v gl. izvrševalnem odboru so naj pošiljajo Frank Zalts, predsednik nadzornega odbora, ilgar naslov je zgoraj.

Vsi prijeti na gl. porotni odesk so naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 407 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, namenu, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Podpora Jednota

Inkorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

IZVRŠEVALNI ODBOR: UPRAVNI ODESEK:

Predsednik Vincent Calmar, podpredsednik Andrew Vidich, R. F. D. 7, Box 51, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vegrich, vrednik glasila Jada Zaverinik, upravitelj glasila Filip Gdian.

POROTNI ODESEK:

John Underwood, predsednik, 407 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelaznikar, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vidar, Box 673, Ely, Minn., John Terrell, Box 92, Hendersonville, Pa., John Garick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODESEK:

OSREDNJA OKROŽJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

VZHOODNO OKROŽJE: Jacob Ambroski, Box 286, Moon, Run, Pa.

ZAPADNO OKROŽJE: John Gredelj, 14821 Pepper Ave., Cleveland, O.

Antan Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugozapad.

Max Mare, Box 166, Buhl, Minn., za severozapad.

Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zalts, predsednik, 3639 W. 25th St., Chicago

Lev Tolstoj: Rodbinska sreča.

Prvi del.

(Dalje.)

Med tem, ko se je svet mučil na polju v tej vročini in prahu, je spala Katra mirno v hladniku na klopi. Na mizi so se nahajale lepe sočaste češnje, naša obleka pa je bila čista in sveža, voda v vrču spreminjala se je na soncu v kristal in meni je bilo tako prijetno in mило v duši. "Kaj mi je storiti?" mislila sem; "s čim sem zaslužila, da sem tako srečna? Kako in s kom naj delim to srečo? kako in komu naj jo posvetim?"

Solnce je že zašlo za vrhove lip, prah na polju se je polegel, nebo se po vsem razvedrilo. Za sklednjem so se videli novi stogi, na katere so trije mušiči vezali anopje in bržčas so poslednji vozovi škripali mimo. Žene s grabljami na ramah in podpasane, so se vračale pevačjo domov, toda Sergij Mihajlič še ni prišel, akoravno sem že od zdavnj videla, da ga ni bilo več na polju. Naenkrat se je prikazal v drevoredu, kjer sem ga najmanj pričakovala. Snehval klobuk, pospešil je v veseljem in žarečim licem korake k meni. Brzo sem opazila, da je jako dobro volje in da je v onem razpoloženju, v katerem sem ga tako rada videla in katero smo imenovali "razbrzdano radost". Bil je kakor učencec, ki se vrača iz šole; bil je ves od glave do pet vesel, srečen in zadovoljen kakor dete.

"Dober dan, vijolice mlada, kako se imate? Dobro, kaj ne?" je dejal šepetaje, stisnil mi roko. Ko sem ga vprašala, kako se ima on, mi je odgovoril: "Jako dobro, zdi se mi, kakor bi imel kmaj trinajst let; mika me celo konja igrati in po drevju plezati."

"Dakle v 'razbrzdani radosti' sem ga vprašala, gledajoča mu v smehljajoče oči in zašutila sem, da je ona "razbrzdana radost" tudi mene prevzela.

"Da", odgovoril mi je z nasmehom. "Toda zakaj bijete Katarino Karlovno po nosu?"

Gledajoč njega in mahaje z roko nisem niti opazila, da je padel Katri roko raz lice in da sem se je dotikala z listem.

Nasmejala sem se. "Ona bo itak rekla, da ni spala", odvrnila sem šepetaje, a ne toliko zaradi tega, da bi je ne prebudila, marveč ker mi je bilo močno prijetno govoriti z njim šepetaje.

Tudi on je premikal ustna kakor bi šepetal, toda le, da bi me dražil in mi pokazal, da govorim še tako tiho, da se ne sliši več. Vgledavši krožnik s češnjami položil se ga je kakor kradoma, šel k Sofiji pod lipo in sedel na njene donde. Sofija se je s kraja hudovala, toda brzo se pomirila z njim, ko ji je predložil novo ligo, kateri bi namreč anedel več češenj.

"Hočete mar, da jih dam še primesti?", rekla sem, "ali pa pojedemo sami po nje."

Vzel je krožnik, posadil donde nanj in vsi trije smo šli k rastlinjaku, ki je bil z mrežo prepet. Sofija se smejaše se hitela za njim, vlečila ga za suknjo, zahtevajoč da ji vrne donde. Vrnili ji jih je ter se važno obrnil k meni:

"Vi ste v resnici vijolice!" dejal mi je še vedno tiho, če tudi se sedaj ni bilo bati, da bi koga prebudil. "Ko sem prišel po onem prahu, soperici in delu k vam, prevzel me je odmah duha vijolice... A to ni bila vonjava vrtnih vijolic namreč onih pravih, ki oveto na polju brzo spomladi, ko izkoplje aneg."

"Nu, je li vse v redu pri gospodarstvu?" povprašala sem, da bi zakrila ganitev, ki so je vzbudile v meni njegove besede.

"Vrlo dobro! Tudi ljudje so povsod znameniti. Kolikor več jih poznamo, tolikanj več jih moramo ljubiti."

"Da", pritrdila sem, "danes, predno ste prišli, gledala sem iz sadovnika na te bedne delavce in začelo mi je biti težko pri srcu, da se morajo tolikanj mučiti, a meni pa je tako dobro, da..."

"Ne govorite o tem, draga moja", segel mi je v besedo ter mi mило pogledal v oči, "to je sveta stvar. Bog nas varuj uganjati s tem žale!"

"Saj pravim to je samo vam."

"Nu, da vem. A kje so češnje?"

Vrt bil je zaprt in nobenega vrtnarja ni bilo doma. On jih je poslal vse na polje, na delo. Sofija je hitela po ključ, toda on ni

čakal nanj, marveč zlezel po voglu na zid, dvignil omrežje in skočil na drugo stran.

"Hočete li češnje? Dajte mi krožnik!" začuje se njegov glas v vrtu.

"Ne hočem jih sama trgati in pejdem po ključ", rekla sem; "Sofija ga ne najde."

Ali v tem trenutku zljubilo se mi je gledati, kaj on dela, kako ozgleda in kako se obnaša, kadar misli, da ga nihče ne opazuje. Nemara mi tega ni dopustila tudi želja, da bi ga le za hip izpustila izpred oči. Pa sem odbežala po prstih na drugo stran vrtno ograjo, vstopila na prazen akaf, tako da mi je zid segal le do pasu, ter se sklonila čez ograjo.

Pregledavši notranjost vrta s starimi krivuljastimi drevesi in zobčastimi širokimi listi, med katerimi so viseli grozdi črnih plodov, pomolila sem glavo pod mrežo ter opazila Sergija Mihajliča med vejami neke stare češnje. Mišlil je gotovo, da sem odšla in da ga nihče ne vidi. Z odkrito glavo in sklopljenimi očmi je sedel tu in zviljal v klopiš kosek češnjeve smole. Naenkrat je zmajal z rameni, odprl oči in spregovoril nekaj, nasmejal se. Ta beseda in ta nasmeš me je tako iznenadilo, da sem se sramovala, da sem ga tajno opazovala. Zdelo se mi je, da je spregovoril besedico: "Marica". Ne, to ne more biti, mislila sem. Toda v tem trenutku ponovil je kopet tiho in še neznanejši: "Mila Marica!" Po vsem dobrom sem zaslislala te besede. Srce mi je udarilo tako močno in streslo me nekako tajno čustvo tako, da sem se morala prijeti z rokami za zid, da ne bi padla in se izžala.

On je zastal šum, se prestrašen ogledal ter zarudel kakor dete, hotel mi je nekaj reči, a ni mogel, marveč le še bolj in bolj zarudel v lice. Naposled me je pogledal s nasmehom in tudi jaz sem se nasmešnila njemu. Lice mu je žarelo radosti. Ni bil več oni stari stric, ljubenzljivo me poučevajoč, bil je človek meni enak in bal se me je, kakor sem se tudi jaz bala njega in ljubila ga. Nisva spregovorila ničesar, marveč le gledala na drug drugega. Toda naenkrat je postal resnoben; nasmeš in radost v očeh je zginita; hladno in očetovsko se je obrnil kopet

k meni — kakor da sta kaj slabega storila in kakor bi se bil spametoval ter tudi meni nasvetoval, naj se spametujeta.

(Dalje prihodnjik.)

Prokleta vojna.

(Iz Barbusove "Jasnine")

(V pričujočem odlomku razvija Barbusa strahoten obraz bodoče vojne, iste vojne, ki ji je namenjeno izkuvati vso človeško korenino iz zemeljskih tal, če bo šel razvoj medsebojnega sovratstva, idiotstva in bojne znanosti isto pot, ki ga hodi od pamtiveka. Njegova proroka vizija je samo pesniška vizija, ampak: ali ni upravičena po vsem tem, kar opazujemo danes v militaristični zmorelosti vsakega sveta? In tudi Barbusa pravi: Vse je samo beden odsev tega, kar se more v resnici dogoditi. Op. ur.)

Ze dolgo so bojne poljane pripravljene. Pokrivajo cela orjaška ozemlja enega samega črnega mesta, v katerem je okrepel silovit železni veletok. V njem stoji železni plot. V njem žarijo kovinasta ognjišča. Gled obdaja mesto. Jeklena drevesa se stegajo iz gorla. Neke močvara vre nad katero je obočena mrakotna mreža ržav in ograj. Besneči stroji železnih vlakov, ki ropočajo enakomerno drug poleg drugega in se stekajo v gosti jati kakor napadalne vrste, svirajo v planoto. Kamorkoli se obrneš, povsod sami karki, bleketajočih se tipal železnih tirov, ki izžarevajo v vse smeri. Meglena zmešnjava železnih kio vataja v zrak. Na tem moriščen razstrtuje kolosek bemeče zapletenega strojišča. Pretegnjeno je in drhteče se razširja od obzorja do obzorja. Tako daleč so sama kolosa, da ne moreš videti niti oblike delavnice, da ne moreš obliko delavnice niti s imenom označiti. Prikovana je hrumeča zmešnjava s godrnjavim hučanjem, ki rohta od vzhoda proti zahodu. Rastaljeni kovinski toki, mogočni kakor svetlobno morje kakoga svetilnika se izločujejo. Električno migljanje se zatika in oditka. In komaj razločnejš umetno senco nekoga grčastega ozemlja. Poslastna zmešnjava se podvaja in potroja v debrih. Tudi tam krepkijo železni toki, ki se plastijo drug med drugim in ki jih sovražni žarometi ne morejo doseči. Tako silovit so žarometi, da more njih svetlobno silo odvrtni samo še kroglina zrnja!

To neizmerno mesto, v katerem stoji niske, neimerne, mrakotne in pravokotne hiše, ni nobeno mesto. Tvorijo ga napadani vozovi, ki se jih je treba dotakniti samo nalahno v notranjosti, da se premaknejo. Sedaj so vozovi pripravljene, da združajo na svojih velikanskih kolesih naprej. Ti orjaški topovi se uvrstajo v zemeljsko močvirje in ga razoravajo do gorečega drobca zemeljskega jedra; in vendar stoji pokonci in se sklonijo kveljenu čisto malo kakor pisarniški stolci. In tam tiste poševne topovske cevi so tako dolge kakor tvorniški dimniki. Tako so raztegnjene, da njih črte akoro izginejo in odbegavajo, tako dolge so kakor apokaliptične pozavne. Te cevi pa ne spadajo k pravim strelbam. To so le strojne, ki jih neprestano vrte železnih vlakov bašejo, in te strelbe morejo iz ozemlja izrezati cele gorake plasti in izgreti. Vojna je nekako nalikovala kakemu poslu na deželi. Danes nalikuje od konca do konca velenosti in celo e nemu samemu tvorničnemu mestu, ki se vleče v brezmejnost. In zato komaj opaziti ljudi, ki gomazijo skozi današnjo vojno. Opaziti k večjemu na potih, na premikajočih se ploščinah in prehodih, ki so pritaknjeni k bližini s kamnom obidanih kleti, uborno koplje izločanih ljudi. Ljudje, ki so črni in z umazanostjo pomazani, izstopajo iz mrakotne jame. Domovino hočejo rešiti. Zagrebajo se v enega izmed cestnih zapletkov. Tam čepijo v tem zemljskem kotliku, ki je bolj proklet nego vsi drugi zemeljski koti, nad katerimi hrumi bojni vihar. Ta živeča množica, ki vendar nima

nobenega življenja, leže po teh majkenah jamah kakor sence zločincev v Dantejevem peklju. Vrhovni osvobodni plekanski sijaj njih postave, ki so razvlečene v daljino kakor orka pota, te bedne trepetajoče nočne dele, ki morajo ostajati po dnevi in v soncu v senci in nesnagi. In tedaj postane vidna ogromna teža ognusajočega blata, ki teži nanje. Svirajo naokrog pod svinečnimi oblaki, ki so mešani iz prsti in ropotajočih neviht. Potem užre nebo migetajoče iskrenje, in vse to se sproži na prokletstvo vojakov, ki jim ostanejo obrabi neizpremenjeni pod večno pepelnato svoto. Parno pričakujejo, da bi domali svečani smisel in pomen tega pošastnega težkega gromenja, ki se jih zaradi njega zaprli in nakopili, da ga ubranijo. Nikoli se jim ne more razodeti, na katerem mestu se nahajajo. Kakor drugi, ki so bili pred njimi, so poginani vedno v dovršenost posabljenja. Krik, ki ga sunejo iz sebe, ne gre dalje preko zemlje, nego ga nosi onemoglost njihovih ust. Njih alava ne bo nikoli šla preko revnega ogrinja njihovih teles.

Dvignem se v enem izmed zrakoplovov, katerih gosti nasejana jata zamašajo dnevni svet. Kakor oblaki pušča so v otroških pravljicah in božijo celo človeško vojsko nad samjo. To brodivje more odkriti v vsakem trenutku in kjerkoli milijon ljudi in vse, kar spada k njim. Šel par let sem nam je znan polet zračnih ladij. Toda sedaj zakrijejo njih glavi vse druge glave. Zrakoplov so izpolnili samo v akromni meri. In vendar že dovolj, da izgledajo vse po sanjavih prajskih pokolenj za lutevane gotovosti v kognih vojnah kakor smešna igra. Dvignila me je strašna teža motorja, katerega sila tisočkratno presega lastno težo. Zrakoplov pleše na prostoru in mi napolnjuje šile s svojim ropotanjem. Manjše postajajo zemeljske grude, na katerih ležijo topovi, drugače tako pokončni in silni, kakor posejane šivanke. Izstrelil sem se v višino dveh tisočev metrov. Zračni puh me je zanesel v neki oblaci rov. Nenadoma padam kakor kamen za tisoč metrov nižje. Zbeselelo mrzel, zračni tok mi sedi na grlu kakor rezilo noža. Neodrešen krik se sproži v meni, ki se zavrtja še v mojo notranjost. Vidim vzplamenje požarjev in sproženje amonikovih, min in dvigajo se dimaste grive, ki se razletavajo v dolgi, temnih krikarjih. Tako mogočna je ta dimasta griva, kakor da bi bila lasna spletenina vojnega boga samega. Vidim trkačje se kroge, v katerih se bodeča raznolikost vedno znova obnavlja. Podkopi, ki v njih hrešijo držeči stoli, se nijažo v grape, poševno in urejeno. Vidim strahovito noč. In sovražnik potaplja vse to v neizbrpen veletok žgih kralin. Vidim to črna skalnato razpoklino, ki je do roba napolnjena z reko lave. Vzplamenjuje in strahoviti zemeljski omrak prodiga žareče vse nočno temoto. Zemlja, katere jedro samo gori, izgleda, kakor da je na koncu, te razpoke postala prozorna. Ziveče hlapne postave stoji kjerkoli na nekem brodu, ki plava nad ognjenim jezerom, in svoja telesa vijaajo kakor angel prokletstva. Drugi ljudje so zbežali v višino. V gručah se zbirajo na robatih višinah nad tem dolom nesnage in solza. Daleč so vidne te temine, ki evljkajo vse križem. Mrakotnost je zgohena nad žrelom teh dolgo razvlečenih, okovanih prepado, ki pdeajo v tem pokanju in valovanju kakor morske ladje navzgor in navzdol.

Vsa znanost o strupih prišiga v oblake velikanaki umetni agnij. Vsa znanost o strupih razprostrina nad oblake otrovane vode, ki se siri po prav tako široko kakor velenost. Proti temu ni nobenega oklepa. Tja pripe umor prav tako kakor moreča smrt sama. Izumiteljski duh človekov se pomnožuje nje pravično igr. Elek-

trika izprobuje svoj blisk in s gram in svojo skrivnostno, izloko silo, ki pošilja svojo moč kor izstrelke v vesoljstvo. Kdo ve, če ne bo ta nenavada sila elektrike že sama izpremenila značaja vojne. Valovni sop elektrike je zaklenjen v eno samo kolo. Toda krogi, ki ne trpe nenege odpora, so napotujejo v sklonenost in utegjo: in razbije vse, kar je nabito s prieto Elektrika trga zemeljska tla njihovih tečajev. Ljudi hlogi in zabave s temi muzicami, ki so postale nič drugega nego plodno oglie, podzemeljska Elektrika prebuja morda celo vajoča tresenja zemlje. Opa najnotranjških zemeljskih tvoj odnosa, kakor bi bil lahak meusek. Ljudje, ki danes a naj živijo, bodo to še videli, da prihodnost, ki jo tu gleda, že tako blizu. Samo bedna tlost tega je, kar vihra skozi misli. Gotovost tega, da delo znanost šele kratak čas v človekorist, je strašna. Ali je na svetu karkoli, kar bi se dalo obvladovati nego uničevanje? poma nova sredstva, ki nam uničevanje še pripravljajo? Kdo doka kakega stopnje se umetno trovanja še lahko izpopolni? ve, če ne bo mogoče bolezn, ki d ljudstva uničevale, prav te sejati kakor evetoče vojske? ve končno, če ne bodo kuge, premagljive in z grozno gotovostjo, vatajele iz vojske mrtvost? Kdo ve, s kakimi sredstvi se izročena porabi sedanja vojna, je vrgla vsak dan, ob tla s dvajset tisoč ljudi? Ali niso slej izumili topove, ki bruhajo dvajset kilometrov daleč, in mi ne torpede, ki vsebujejo celo železa? Ali ne napravijo zrakoplovi dvestopetdeset kilometra na uro? Ali niso izumili prene podmornice, ki morejo pretrati Atlantski ocean? In ali niso stiki za vse to v vsaki deželi v darje ostali pod vso posamezno narodnih imetkov?

Vidim vse to prevrate samo v vržno. Komaj da jih znam izrati s številkami. Toda mogočn bodo nego življenje samo. Zaganano in divjaško pobiranje vojakov po ljudih bo nekoč končalo. Mi sami ne moremo obvladati ga števila. Toda usoda stvari je rešila račun. Nekega dne pomajo močje in ženske in otroci njimi. Izrinejo tudi močje, preživijo sramotno smrt vojakov, izginejo kakor ogromni, zibajo se temelj vojne, ki so ga sami podkopali. Iz sedanjega samo uležijo. Menijo, da bo sedanje prafako dolgo trajalo kakor njihov lastno življenje, in pravijo: "Ni pride za nami potopi!" Nekega dne bo vsega vojevanja konec, kar ne bo nobenih bojevnikov več, da bi vojno vodili.

Kdor pravi: "Vedno bodo vojne!" ne ve, kaj pravi. Tak je samo obrizzen po splošni slovesni bolezn kratkovidnosti. Meni, da je v posesti vse modrosti in udevnosti, in meni, da je istotala v posesti poštenosti. V resnici pa se baha v neotesano omejenost vseh pobijev.

Boj neizobličnih praprva s znova začne na izgoreli zemlji. Ljudje, ki so se še na zemlji nahajali, so se medsebojno pobili, kaj je spadalo pobijanje k njihovi ženjski obrti. Pobili so se, kar se verovali vsi enake stvari in bili med seboj popolnoma enaki.

Po "Napreku"

IZVESTNA PRIJLIKA V CHICAGO.

Prodani hišo s petimi lotami, štalo garažo in kokošnjak, v bil je mrzla in topla voda, kopalnica, električna razsvetljava in telefon. S hišo prodam kravo, golobe in 150 perutnine. Cena za vse je \$5000. Poestvo so nahaja pet blakov od Kedzie ave. kare na 66. place. Ugodna prilika v Hrvatsko-slovenski koloniji. Vprašajte pri lastniku: John Brdar, 2611 W. 66. Place, Chicago, Ill. Telefon Republic 362. (Adr.)

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

EMIGRACIJA IZ KRAJA JE ZOPET ODPRTA. DO JUNIJA MESECA 1924.

6426 OSEB S ME PRITI V AMERIKO.

Ako nameravate vaše čeno, otroke ali sorodnike dobiti sem, pošite takoj men in jaz vam vrčim vse potrebno.

Pošiljam denar v domovini Hrvatske vlogi!

POTNIŠKI ODELEKI!

EMIL KISS, BANKIR

133 Second Ave., New York City

Njeno življenje.

Fovest — Spisala Zofka Kveder-Demetrovič.

Knezeva knjižnica — knjižala "Matica slovenska".

(Dalje.)

Nekaj slepega in surovega je pogazilo njen ponos, strlo je je in ugonobilo. A brez krivice se je čutila in zato je je preganjalo vprašanje noč in dan: Zakaj, zakaj?! Zakaj trpim tudi jaz, ki nisem kriva?! In otroci, zakaj oni trpijo z njo?! Niti minuto ni mirovalo njeno ranjeno srce, niti trenotek niso prestale mučiti misli...

A potem je nekega dne odpovedalo telo. Kakor mrtva se je sgrudila sveder na posteljo in je spala nepremično v globokem sanu vso noč pozno v drugi dan. Ko je vstala, se ji je zdelo, da ji je glava prazna pa srce, da nima duše, ničesar. Nila več ni mogla razmišljati o svoji nesreči, ogorčevati se, huniti se. Mirno je bilo v prsih in topo. Vse je utihnilo in območnilo. Spomnila se je, da je lačna, da prežijti večer ni večerjela. Šla je v kuhinjo in si je naredila iz jajc jed. In čutila se je sama sebi, da je, da ji gro v tek, da misli na kruh, na maist in take reči.

Počasi je prihajalo ozdravljenje in prerodenje.

Sedela je pred hišo in občutila je, da je solnce toplo in prijetno, da je zrak, kakor barjun, tako mehak, da je morje doli v daljini, kakor napeta svila, vse zeleno in predivno.

Otroka sta prihajala k njej in ona se je zopet zavedala, kako ljubimiva so otroške roke, kako sladko bolajo, kako so mlike in drage. Gledala ju je, kako bosa skačeta po vrtu, in njune nočice so ji bile kakor nekaj, česar se ni videla nikdar. Dragocen umotvor, ki je vlije vanj čarobno življenje; čudovit umotvor, ki se izpreminja vsek hip, menja podobo in vendar ostaja isti. Kakšne plemenite oblike ima otroška noga, kakšne sladke črte, kako je vsa čudovita, lahka in prožna...

Obstala je pred trto, ki se je vzpenjala ob steni na južni strani vse do strehe. Zagledala se je v bujne, velike liste, ki so se gosto atiskali drug k drugemu in so pokrili hišo, kakor čudovit živ zastor.

Po viharju je nastopil mir in blagodejno jo je objela tišina.

Nila več se ji ni trebalo bati računov, pisem, tožb, opominov. Njen mož je storil tisto, kar je slutila še takrat v Dragi, ko je je posetil njegov stric in ji povedal, da ne zna razločevati med svojim in tujim. Že se je zgodilo... Pokoril se... Morda je prav tako. Mirna bodo ta leta njej in otrokoma.

Vrhovi ji je pisal. Kakor vai taki lahki ljudje, se je tudi on hitro sprijaznil z usodo. Duševnih bojev ni bojeval nobenih. In pisem se je videlo, da ga popolnoma nič ne vznemirja vest in da je kesanje njegovemu srcu tuje čustvo. Pisal je o "amoli", ki jo je imel v življenju, posebno pa zadnja leta; lastne krivde se sploh ni zavedal. V

tretjem, četrtem pismu ji je že šaljivo opisoval ječo, se hvalil, da ga imajo vsi radi; da je gospod, da ga v pisarnah rabijo; če bi imel cigarete, pa včasih malo boljše hrano in kakšen kosarec vina, bi bil čisto zadovoljen. Da je bil neroden, premalo prebrisan; kapitala ni imel dovolj, drugače bi se mu bile njegove spekulacije že posrečile in namesto v ječi bi sedel v kakšnem gradu čaščen in apoštovan. Vsi bankirji in milijonarji so prišli na enak način do premoženja in moči, kakor je hotel on; razloček je le v tem, da so imeli oni srečo, on pa ne. Naj mu piše, kaj delata otroka, in tudi o sebi naj kaj piše.

Vaška dva meseca je prišlo podobno pismo: zaklenila je vrata, kadar ga je čitala. Zastoj se je trudila, da razume tega človeka, ki je bil njen mož, s katerim je živela toliko let, kateremu je rodila otroke. Ali globok in širok prepad je ržjal med njo in njim; tuj, neopiano tuj je bil Roman njeni duši in njenemu miljenju. Sram jo je bilo, da je tak; kakor suh list, ki ga noli veter zdaj sem, zdaj tja. Lice ji je gorelo; čutila je na sebi njegovo sramoto, ki se je ni zavedal, ponižanje, ki ga ni videl. — Kakšen je ta človek, kakšen je ta človek? — se je čutila, ogorčena v dno srca. Med zločince so ga poglale njegove strasti in še tam je dobre volje. Njegova mati je umrla zaradi njega, njenega ometa je doletela pregodaj smrt zaradi njega, in on ne čuti nobene krivde, nobenega kesanja. Le slučaj mu je vse to. Slučaj, da je s svojimi prevarami onesrečil nekoliko kmotov gori na Tirolskem, ki so jim vse prodali zaradi njega. Slučaj, da je pahnil ženo v sramoto in omadeževal avroje fine pred otroki.

In se čudi se, da mu ne piše!

Ko so ga otrokni odpuščali iz njene hiše, ji je rekel: "Odpusti!" a zdaj, čez par mesecev, je že pozabil na tisti hip; se spomni se ne, da bi mu moral kaj človek kaj odpustiti! On, on ni ničesar kriv! Samo slučaj... Vidi se iz njegovih pisem, da mirno spi, da si ne tare glave s kesanjem, da ga ne vznemirjajo skrb za bodočnost. Če bi imel cigarete, pa pečenko, vino — in seveda tudi karte — pa bi bil popolnoma zadovoljen!

Stisnila je pest v brezmočnem srdu in sramovala se je, neizrečeno se je sramovala, da je bil to njen mož!

Mož — kakor skala mora biti mož neupogljiv in značajan. Nepremakljivo mora kljubovati viharjem, nesrečam in izkušnjavam. Jekleni čili je družini, ženi in otrokom; varno zavetje, lahim in pomoči potrebnim. — A Roman je bil, kakor pesek ob morju, ki se igraje valovi z njim in ga raznese burja na vse strani — ob prvi hudi uri.

Ni se mogla premagati, da bi Leni ali otrokoma govorila o teh pislih. Ni se mogla premagati, da bi hčerki in sinku pripovedovala o očetu in films izročala njegove poudrave. Naj pozabita nanj, morata ga pozabiti!

Par dni se je borila sama s seboj, s čuvstvom dolžnosti, ki jo je sililo, mu javiti, da sta otroka zdrava.

(Dalje prihodnjik.)

ZA KUHANJE PIVA DOMA

Imamo v saligi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Posreduje in se prepričamo, da je določeno pri nas, kuhani pivski je najboljši in najcenejši. Posreduje in se prepričamo, da je določeno pri nas, kuhani pivski je najboljši in najcenejši.

Mi vam dostavljamo naročilo po pošti, točno v vas hišo.

Oreocem, sladkorjem in v predelane kuhane pivske pripravimo posnet pri vaših naročilih. Prito po informaciji nar.

FRANK OGLAR,

9001 Superior Avenue, Cleveland, O.